

UDK 81'243:378.61(497.11)

Petra Mitić

Centar za strane jezike, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu

Nastava stranih jezika na Filozofskom fakultetu u Nišu do formiranja Centra za strane jezike

Od svog osnivanja 1971. godine do danas, Filozofski fakultet u Nišu prošao je kroz nekoliko ključnih transformacija, a ovaj proces, koji je doveo do sadašnje obrazovne i naučno-istraživačke institucije, orijentisane isključivo na filološko-filozofske discipline, reflektuje se i u načinu na koji je organizovana i izvođena nastava stranih jezika na nematičnim departmanima, kao i na izazove i poteškoće koji su je pratili.

Iako je značaj učenja stranih jezika prepoznat od samog početka, put do nastanka Centra za strane jezike kao samostalne organizacione jedinice Filozofskog fakulteta, bio je dug i trnovit. Pri organizovanju nastave tokom tog perioda često se pribegavalo *ad hoc* rešenjima, pre svega angažovanjem asistenata i nastavnika koji su radili i imali svoje predmete na Studijskoj grupi za anglistiku (Biljana Mišić Ilić, Petra Mitić i drugi), kao i povremenim honorarnim anagažmanima diplomiranih anglista (Gordana Mitić, Biljana Dodić, Jasmina Đorđević i drugi), a ovo se pre svega odnosi na nastavu engleskog jezika, koji je bio i ostao najzastupljeniji strani jezik ako se posmatra po broju studenata koji su, sa različitih nematičnih departmana, tj. tadašnjih studijskih grupa, birali upravo engleski kao strani jezik koji će učiti.

Za većinu ovih angažmana ne postoje tragovi u dostupnoj arhivskoj građi pa je moguće izvesti samo delimičnu rekonstrukciju načina na koji se odvijala ova nastava, a ponajviše na osnovu sećanja samih nastavnika koji i danas predaju, ili su predavali na Filozofskom fakultetu u Nišu. Nastavu engleskog jezika na nematičnim departmanima takođe su u jednom periodu izvodili Svetozar Popović, Dragana Spasić, Slobodanka Kitić i drugi, a 1993. godine, kada se, zbog očigledne potrebe za boljom organizacijom ovako zahtevne nastave, u radno mesto predavača za engleski jezik na nematičnim departmanima biraju mr Savka Blagojević i Danica Piršl.

Sa druge strane, predavači stranih jezika koji nisu bili anglisti organizaciono su pripadali Studijskoj grupi za anglistiku iako su pokrivali nastavu i na ostalim grupama. Tako su prof. dr Risto Lainović (francuski jezik), prof. dr Dragoljub Veličković (ruski jezik) i viši predavač Bratislava Žarić (nemački jezik) držali nastavu ovih stranih jezika studentima anglistike, ali i ostalih tada postojećih studijskih grupa, upravo kao članovi Studijske grupe za anglistiku.

Kursevi ovih stranih jezika bili su organizovani kao dvosemestralni ili četvorosemestralni (za studente anglistike i srbistike). Francuski kao strani jezik po izboru bio je produžnog tipa, pa njega nisu mogli da biraju studenti koji ga pre toga nisu učili dok je, sa druge strane, nemački jezik bilo moguće učiti od početnog nivoa. Francuski jezik na nematičnim departmanima je kroz honorarno anagažovanje od 1998. godine, a kao asistent profesoru Lainoviću, počela da drži Vesna Simović, koja od 2002. godine, po odlasku prof. Lainovića u penziju, preuzima nastavu u zvanju predavača, a sada docenta za francuski jezik na nematičnim departmanima.

Nastavu nemačkog jezika preuzela je, zvaničnim izborom u zvanje predavača 2006. godine, Nikoleta Momčilović, kao već iskusni nastavnik sa dugogodišnjim iskustvom u radu u srednjim školama, ali i kao instruktor metodike i didaktike nastave nemačkog jezika, i autor/realizator akreditovanih programa stručnog usavršavanja nastavnika.

Profesor Dragoljub Veličković postao je prvi upravnik novoosnovane Studijske grupe za rusistiku, koja se pod prvobitnim nazivom Slavistika sa balkanistikom formira 2000. godine kao zasebni departman, tj. studijska grupa. Ova studijska grupa ubrzano formira i sopstveni nastavni kadar, pa će nastavu ruskog jezika na nematičnim departmanima preuzeti mr Živojin Trajković u zvanju višeg predavača za izvođenje nastave na nematičnim departmanima, kao i Violeta Džonić, tada u zvanju asistenta, a sada vanrednog profesora za užu naučnu oblast Rusistička lingvistika.

Član novoosnovane studijske grupe Slavistika sa balkanistikom postaje i Tamara Kostić Pahnoglu, koja zasnivanjem radnog odnosa 2003. godine predaje grčki jezik najpre samo studentima rusistike, ali počinje da drži fakultativnu nastavu i za studente drugih departmana. Kako je interesovanje za nastavu grčkog jezika bivalo sve izraženije, ona je uz asistenciju grčkih lektora počela da izvodi nastavu grčkog jezika i na drugim departmanima, na kojima se uvodi mogućnost izbora grčkog jezika kao

ravnopravnog prilikom izbora stranog jezika koji će studenti slušati i polagati. U prvih osam godina od njenog dolaska, lektor je bio Dimostenis Stratigopulos, a za grčki jezik od 2004. godine postoji i poseban lektorat. Statutom fakulteta omogućeno je osnivanje lektorata i za druge strane jezike koji nisu obuhvaćeni nekim od departmana na fakultetu, kao što su lektorati za nemački i francuski jezik.

Školske 1998/99. godine osniva se Studijska grupa za istoriju kao rezultat potrebe za kadrom iz ove naučne discipline budući da je početkom 70-ih godina prestala sa radom Grupa za istoriju i geografiju na Višoj pedagoškoj školi u Nišu. Branko Gorgiev sa prethodnim iskustvom u akademskoj nastavi u zvanju saradnika na Pravnom fakultetu u Nišu i Filozofskom fakultetu u Prištini počinje sa radom najpre kao član upravo Studijske grupe za istoriju, gde od 2000. godine predaje starogrčki i latinski jezik studentima grupe, ali i studentima Studijske grupe za filozofiju. Sa formiranjem Departmana za francuski jezik i književnost 2011. godine, on predaje i latinski jezik na tom departmanu, kao obavezan predmet.

Prvi korak ka nastanku Centra za strane jezike, bio je formiranje nove organizacione jedinice – Centra za pedagogiju, psihologiju i strane jezike – osnovanog krajem 1995. godine odlukom Nastavno-naučnog veća fakulteta. Iz monografije Filozofski fakultet u Nišu: 1971-1996. (Niš: Prosveta, 1996), koju je priredio prvi dekan Filozofskog fakulteta u Nišu, dr Gligorije Zaječaranović, dobijamo podatak da je ovaj centar nastao kao rezultat potrebe da se objedini rad nastavnika i saradnika koji predaju opšteobrazovne predmete, uključujući i strane jezike, na nematičnim grupama. Članovi ovako formiranog centra postaju dr Risto Lainović (redovni profesor), dr Dragoljub Veličković (vanredni profesor), mr Bratislava Žarić (viši predavač), mr Savka Blagojević (predavač) i Danica Piršl (predavač).

Uporedo sa pomenutim transformacijama samog fakulteta, koji već na početku svog rada ima krajnje heterogenu strukturu i obuhvata programe iz humanističkih i prirodnih nauka, uz Studijsku grupu za fizičku kulturu, kao i sa osnivanjem novih departmana, usložnjava se i proces izvođenja nastave stranih jezika, pa se i problem koordinacije ove nastave dodatno komplikuje. Nakon što se odsek za Fizičku kulturu osamostaljuje i formira kao nezavisna institucija, kao što to čine i tri odseka za prirodne nauke, dotadašnji stalni predavač Danica Piršl prestaje sa radom na Filozofskom fakultetu i priključuje se novoformiranom Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja. Dr

Savka Blagojević, koja je od samog početka rada na Filozofskom fakultetu držala nastavu engleskog jezika na svim departmanima, osim departmana za fizičku kulturu, biće prinuđena da jedno vreme, pa sve do zvaničnog osamostaljenja ovih katedri u nezavisne institucije, drži nastavu engleskog jezika u zgradi Filozofskog fakulteta, ali i na departmanu za matematiku, u zgradi Fakulteta zaštite na radu, kao i u zgradi nekadašnjeg MIN-ovog instituta, gde drži nastavu na departmanima za fiziku i hemiju. Ona takođe drži i nastavu za studente srbistike, prvobitno Studijske grupe za srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti, koja je počela zvanično sa radom od 1. oktobra 1987. godine. Već na osnovu ovog podatka može se videti u kojoj je meri izvođenje nastave stranog jezika na Filozofskom fakultetu u Nišu postalo zahtevno ne samo zbog nedostajućeg kadra, već i zbog potrebe za koordinisanim radom svih nastavnika koji su držali nastavu stranih jezika na nematičnim departmanima.

O tome koliko je teško bilo izvoditi nastavu na svim ovim različitim departmanima dovoljno govori i činjenica da je za svaku od naučnih disciplina, a kojima su pripadali studenti koji su pohađali nastavu stranog jezika, bilo neophodno pripremati tekstove iz njihove oblasti i struke budući da se sve vreme težilo tome da nastava stranog jezika bude izvođena kroz jezik opšte namene, ali i kao jezik nauke i struke. Nemogućnost da jedna ili dve osobe pokriju ovako heterogenu strukturu, a pritom zadrže očekivani kvalitet nastave, nametnula je i nova kadrovska rešenja, ali i pojačala inicijativu za objedinjavanjem ovih nastavnika u jednu zasebnu organizacionu jedinicu.

Dr Nada Kvačanović, dugogodišnji lektor za engleski jezik pri Studijskoj grupi za anglistiku, počela je da tokom 1999/2000, 2000/2001 i 2001/2002 drži nastavu na Studijskoj grupi za srpski jezik paralelno sa nastavom na predmetu Morfologija na matičnom departmanu, na kome je 1998. godine izabrana u zvanje docenta za isti predmet. Ona će juna 2002. godine biti izabrana u zvanje predavača za engleski jezik na Studijskoj grupi za srpski jezik i književnost, kako bi mogla da obavlja nastavu isključivo na nematičnim departmanima, a 2003. godine i u zvanje docent za predmet Engleski jezik na nematičnim departmanima. Od 1999. godine, mr Tanja Cvetković sa Studijske grupe za anglistiku drži nastavu engleskog jezika na nematičnim departmanima, najpre u zvanju predavača, zatim docenta, a od 2016. u zvanju vanrednog profesora. Po osnivanju Studijske grupe za

žurnalistiku (2004), mr Petra Mitić, takođe prethodno dugodišnji lektor za engleski jezik pri Studijskoj grupi za anglistiku, počinje da paralelno sa nastavom na matičnom departmanu izvodi i nastavu engleskog jezika na novoformiranoj grupi, sve do izbora u zvanje predavač za engleski jezik, a kasnije docent na nematičnim departmanima.

Postepeno uvećavanje nastavnog kadra, ali i sve veća potreba da se koordiniše nastava koja je često zahtevala spajanje studenata različitih studijskih grupa, a posebno za nastavnike neangliste, dovelo je do odluke o formiranju jednog centra koji bi objedinio sve nastavnike stranih jezika na nematičnim departmanima. Sa zvaničnim datumom 17.11.2006. godine, a uz podršku i razumevanje tadašnjeg rukovodstva fakulteta (na čelu sa dekanom, dr Momčilom Stojkovićem i prodekanicom, dr Natalijom Jovanović), osniva se Centar za strane jezike kao zasebna organizaciona jedinica pri Filozofskom fakultetu u Nišu, a njegova prva upravnica postaje dr Savka Blagojević, koja na toj funkciji ostaje do 1. oktobra 2019. godine.

Sa osnivanjem Centra za strane jezike počinje novo poglavlje za nastavu stranih jezika na Filozofskom fakultetu koju izvode nastavnici čija je afilijacija upravo Centar, a nastava time dobija jasan okvir. U godini jubileja Filozofskog fakulteta, Centar iza sebe ima više od jedne decenije postojanja i rada. Za to vreme, novi nastavnici zamenili su one koji su otišli u penziju, u nastavu su uvedeni jezici koji se do tada nisu izučavali, a ostvarena je i sa saradnja sa brojnim inostranim kulturno-obrazovnim i državnim institucijama koje zastupaju svoje države i jezike u Srbiji. Može se reći da nakon 50 godina postojanja stranih jezika na Filozofskom fakultetu u Nišu, filologija, kao jedna od primarnih naučnih oblasti koja se izučava na ovom fakultetu, u svakom smislu nudi sveobuhvatno obrazovanje studentima Filozofskog fakulteta u Nišu o čemu svedoče i radovi u ovom zborniku.